

KONSORCJUM

organizacji społecznych działających na rzecz migrantów i uchodźców

POLITYKA IMIGRACYJNA POLSKI – GŁÓWNE KIERUNKI I ZAŁOŻENIA

Propozycja Konsorcjum organizacji społecznych

Preambuła

Wierzymy, że prawa i wolności człowieka wywodzące się z godności jednostki są fundamentem, na którym powinna być budowana każda polityka państwa. Jesteśmy przekonani i przekonane, że tworzeniu wszystkich przepisów, procedur, strategii, jak również działaniu instytucji publicznych i niepublicznych, musi przyświecać cel, jakim jest zachowanie i przestrzeganie godności każdego człowieka.

Widzimy globalne procesy zachodzące dookoła nas: katastrofę klimatyczną, degradację środowiska, szybki wzrost liczby ludności, kurczące się zasoby naturalne, pogłębiające się nierówności społeczne. Do powstania tych problemów przyczyniamy się również my jako społeczeństwo poprzez nasz styl życia, podejmowane przez nas wybory ekonomiczne czy sposób prowadzenia polityki zagranicznej. Wierzymy, że jedynym sposobem na stawienie czoła tym wyzwaniom jest działanie w poczuciu solidarności i globalnej współodpowiedzialności oraz poprzez budowanie wspólnoty, która wykracza poza państwa narodowe.

Nie godzimy się na postrzeganie polityki imigracyjnej wyłącznie przez pryzmat kwestii gospodarczych (w tym odpowiedzi na potrzeby polskiego rynku pracy), ochrony granic czy pozornego bezpieczeństwa społeczeństw europejskich. Rozumienie jej w ten sposób uważamy za krótkowzroczne i wąskie, służące przede wszystkim bieżącemu rozgrywkowi politycznym i przynoszące prowizoryczne rozwiązania, które nie służą stabilności państwa oraz ochronie ludzi. Takie podejście prowadzi bowiem do przymykania oczu na zagrożenie życia lub zdrowia migrantów i migrantek w krajach, z których przybywają. Naraża również ich życie i zdrowie podczas podróży oraz wpływa na dyskryminację i wykorzystanie na rynku pracy w Polsce, co uwłacza etosowi polskiej solidarności.

Nie łudzimy się, że nasz kraj ominą zachodzące na świecie procesy migracyjne czy demograficzne. Polska w przyszłości będzie albo znacznie rzadziej zaludniona, albo zróżnicowana kulturowo. Wierzymy, że teraz mamy szansę myśleć o długofalowym rozwoju naszego kraju i zadbać o to, aby zróżnicowane społeczeństwo mogło utworzyć wspólnotę, aby ludzie byli dla siebie dobrymi sąsiadami i sąsiadkami, czuli się razem bezpiecznie, aby mieli równy dostęp do praw i świadomość obowiązków.

Uważamy, że budowanie wspólnoty złożonej z różnych ludzi wymaga uczciwego przyjrzenia się naszemu społeczeństwu, które zmieniło się w ostatnich dekadach i nadal będzie się zmieniać. Nie każdy Polak jest

biały, a nie każda Polka – biała, nie wszyscy są też osobami wierzącymi. Są i będą Polki i Polacy o innym kolorze skóry, wyznający różne religie czy światopoglądy. Potrzebujemy debaty społecznej i wspólnej dyskusji o tym, jak z różnorodnych ludzi, którzy już mieszkają w naszym kraju, zbudować społeczeństwo, które się szanuje i wspiera nawzajem.

Jesteśmy pewni i pewne, że Polska może być awangardą: państwem tworzącym nową jakość w projektowaniu przyszłości – z ambicjami stania się modelowym demokratycznym państwem prawa skutecznie zarządzającym procesami migracyjnymi i adaptacyjnymi wobec nowych mieszkańców i mieszkanki w oparciu o ich godność. Chcemy, by Polska w tym zakresie wpływała na zmianę, naszym zdaniem niewłaściwej, polityki migracyjnej Unii Europejskiej. Jesteśmy przekonani i przekonane, że obecna transformacja Polski z państwa emigracyjnego w imigracyjne to idealny moment na tworzenie modelu polityki migracyjnej.

Chcemy rozmowy o migracjach, która będzie oparta o wiedzę, fakty, rozumienie zachodzących zjawisk. Chcemy rozmowy skoncentrowanej na długofalowym interesie państwa, spojrzenia w przyszłość, które pozwoli systematycznie i wielowymiarowo zadbać o dobrostan polskiego społeczeństwa w zmieniającym się świecie. Chcemy także rozmowy, która jest prowadzona w sposób włączający i przy użyciu języka nieobrażającego nikogo oraz podkreślającego podmiotowość wszystkich stron tego procesu – w tym także migrantów i migrantek, którzy i które muszą być częścią tej debaty.

Zdajemy sobie sprawę z obecnej sytuacji migracyjnej, w jakiej Polska się znajduje. Uwzględniamy przede wszystkim, że:

- Polska jest w ostatnich latach liderem wśród państw Unii Europejskiej, jeśli chodzi o przyjmowanie nowych imigrantów;
- w naszym kraju brakuje nie tylko dokumentu politycznego określającego politykę migracyjną oraz integracyjną, ale przede wszystkim jej wizji i pomysłu na nią. Dotyczy to również wszystkich głównych partii politycznych;
- znaczący wpływ na kształtowanie się polskich polityk w zakresie migracji ma Unia Europejska (wierna zasadzie sekurytyzacji i zamykania się na nowych migrantów i migrantki), która nakłada pewne ograniczenia na krajowe możliwości kształtowania różnych rozwiązań;
- system legalizacji pobytu i pracy migrantów i migrantek w Polsce jest niewydolny przez swoje zbyt duże biurokratyzowanie oraz brak przestrzegania praw osób w nim uczestniczących;
- polski system azylowy mierzy się z różnymi problemami, w tym: zamknięciem polskich granic przed uchodźcami i uchodźczyniami (co stanowi łamanie prawa międzynarodowego), niewielkim zakresem udzielania ochrony międzynarodowej czy niskim poziomem wsparcia w rozpoczęciu życia w Polsce;
- Polska w niewielkim stopniu ma udział we wspieraniu potrzeb humanitarnych i prorozwojowych państw Globalnego Południa;
- rośnie zainteresowanie polskich firm zatrudnianiem migrantów i migrantek;
- nasila się skala niekorzystnych zjawisk, których doświadczają migrantki i migranci w Polsce, wynikających z braku systemu, który by ich chronił. Przede wszystkim obserwujemy problem wykorzystania pracowniczego czy przemocy wobec migrantów i migrantek ze strony niektórych członków i członkiń polskiego społeczeństwa;
- szczególną rolę i odpowiedzialność w integracji migrantów i migrantek na szczeblu lokalnym mają samorządy terytorialne. Obserwujemy ich wolę (widoczną w działaniach coraz większej liczby miast) do zajęcia się tą tematyką;

- poziom świadomości polskiego społeczeństwa na temat migracji, w tym poziom świadomości polityków i polityczek, jest niski, a dodatkowo zakorzeniony w narracji strachu i uprzedzeń.

Proponowana przez nas poniżej polityka migracyjna opiera się na dwóch **fundamentalnych założeniach**:

- A. Podkreślaniu i przypominaniu znaczenia **godności ludzkiej**, która jest podstawą wszelkich praw oraz która powinna przyświecać działaniom instytucji publicznych powołanych do **zapewnienia ochrony** i odpowiedniego wsparcia wszystkim osobom przebywającym na terenie Polski, niezależnie od ich narodowości.
- B. **Wzmacnianiu** poczucia **solidarności** Polek i Polaków z innymi ludźmi oraz **budowaniu wspólnoty** wszystkich osób, które mieszkają na terytorium Polski, niezależnie od ich statusu prawnego, narodowości czy innych cech osobistych. Wspólnota w naszym rozumieniu to spójna społeczność włączająca wszystkich swoich członków i członkinie, którzy szanują się wzajemnie i są dla siebie wsparciem. Wspólnota ta powinna być oparta o wartości wyływające z zasad laickiego, liberalnego oraz demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, które przestrzega praw mniejszości oraz chroni wszystkich swoich członków i członkinie.

I. Dostęp do terytorium i pobyt w Polsce

1. Władze Polski powinny promować i rozwijać różne sposoby legalnego wjazdu do Polski oraz pobytu i pracy w naszym kraju.
2. Prawo do ubiegania się o ochronę międzynarodową jest jednym z podstawowych praw każdego człowieka. Prawo to powinno być bezwarunkowe, a jego realizacja zagwarantowana przez możliwość złożenia wniosku o ochronę na terytorium RP, jak i na granicy państwa. Niedopuszczalne jest zamykanie granic przed osobami poszukującymi ochrony oraz odpychanie ich od granicy.
3. W procedurach administracyjnych (w tym w procedurze uchodźczej) migranci i migrantki powinni być traktowani podmiotowo, a ich prawa powinny być bezwzględnie przestrzegane. Decyzje w ich sprawach nie mogą być podejmowane arbitralnie, każda z nich powinna być poddana kontroli sądowej, a działania urzędów muszą być transparentne oraz jednolite w całym kraju.
4. Procedury legalizacji pobytu migrantek i migrantów powinny zostać uproszczone i zmodernizowane w sposób zapewniający szybkość postępowania. Powinny być one oparte na zasadzie zaufania, a nie podejrzliwości wobec osoby aplikującej.
5. Jako nowi członkowie i członkinie wspólnoty migranci i migrantki mają prawo, aby ich potrzeby, potencjał oraz interesy były uwzględnione na każdym etapie postępowania legalizacyjnego. Legalność ich pobytu i otwartość na ich osiedlenie się w Polsce nie mogą być postrzegane tylko w kontekście aktualnych potrzeb rynku pracy.
6. Należy dążyć do zapewnienia stosunkowo szybkiej oraz jasnej ścieżki formalnego włączenia migrantów i migrantek do polskiego społeczeństwa. Prawo bezterminowego pobytu powinno zatem przysługiwać osobom, które mieszkają w Polsce dłużej (np. 5 lat) i chcą się związać z naszym krajem na stałe. W dalszej kolejności powinna być stworzona szybka ścieżka uzyskania obywatelstwa polskiego, jako skutecznej formy integracji.
7. Łączenie pobytu migrantów i migrantek z konkretnym podmiotem powierzającym pracę ogranicza wolność pracowników i pracowniczek oraz utrudnia ich zatrudnianie. Należy odejść od takiego

rozwiązania na rzecz otwartego dostępu do rynku pracy, który umożliwi większą mobilność pracowników i pracowniczek na rynku pracy i zapobiega wykorzystaniu pracowniczemu.

8. Należy zapewnić kompleksowe wsparcie migrantkom lub migrantom, którzy doświadczają przemocy domowej ze strony swoich najbliższych, a także ich dzieciom, ponieważ znajdują się oni w sytuacji szczególnej zależności od sprawców. Wsparcie to powinno umożliwić osobom krzywdzonym bezpieczne życie bez przemocy, w tym odejście od partnera lub partnerki (jeśli się na to zdecydują), a jego elementem powinna być możliwość uzyskiwania legalnego pobytu w Polsce.
9. Konieczne jest usprawnienie zarządzania instytucjami odpowiedzialnymi za prowadzenie postępowań legalizujących i tworzenie przyjaznego urzędu na miarę XXI wieku, m.in. poprzez wykorzystywanie środków elektronicznych oraz rozwój kompetencji międzykulturowych i językowych ich pracowników i pracowniczek.
10. Utrudniony dostęp do informacji jest kluczową przeszkodą w realizowaniu praw i obowiązków przez migrantki i migrantów. Należy zadbać o powszechny dostęp do rzetelnych informacji tak, aby wszystkie strony postępowania były świadome swoich praw i obowiązków oraz mogły skutecznie przeciwdziałać ich naruszeniom.
11. Prawo powinno przeciwdziałać sytuacjom, w których pobyt migrantów i migrantek może stać się nieudokumentowany. Znalezienie się w sytuacji nieudokumentowanego pobytu skutkuje pozbawieniem wielu praw, wykluczeniem społecznym na wielu poziomach oraz narażeniem na wykorzystywanie ze strony innych osób. Konieczne jest zatem zarówno przeciwdziałanie wpychaniu migrantów i migrantek w „nielegalność”, jak i zapewnienie stałych, prostych i łatwo dostępnych mechanizmów powtórnego zalegalizowania ich pobytu bez konieczności opuszczania terytorium Polski.
12. Decyzje zobowiązujące migrantów i migrantki do powrotu do kraju pochodzenia oraz przymusowe ich wykonywanie powinny być stosowane tylko w wyjątkowych sytuacjach. Przy podejmowaniu tych decyzji kluczowe musi być uwzględnienie, czy ośrodek interesów życiowych tej osoby nie znajduje się w Polsce oraz czy po powrocie do kraju pochodzenia może być ona narażona na utratę życia, tortury oraz inne nieludzkie traktowanie lub inne poważne naruszenia praw człowieka.
13. Niedopuszczalne jest wydalanie migranta lub migrantki wyłącznie na podstawie podejrzenia opartego o tajne informacje operacyjne oznajmiającego, że dana osoba stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego. Konieczna jest rzetelna sądowa kontrola tych postępowań.
14. Detencja administracyjna związana z potrzebą kontrolowania ruchów migracyjnych powinna być dopuszczalna wyłącznie jako ostateczność (w przypadkach gdy wymaga tego zapewnienie bezpieczeństwa publicznego). Należy także odejść od stosowanych obecnie form alternatywnych wobec detencji (jak konieczność regularnego meldowania się w placówce Straży Granicznej) jako nieskutecznych i krzywdzących. Najskuteczniejszą formą współpracy z migrantami w zakresie przestrzegania przez nich nałożonych obowiązków administracyjnych, zapewniającą im możliwość zrozumienia sytuacji, w jakiej się znaleźli, oraz gwarantującą poszanowanie ich godności, jest holistyczna praca socjalna z nimi w ramach społeczności lokalnej, w której funkcjonują.

II. Bezpieczeństwo i dobrostan jednostki

15. Poczucie bezpieczeństwa jest jedną z fundamentalnych potrzeb człowieka i jednocześnie warunkiem zintegrowanego funkcjonowania w społeczeństwie. Dotyczy zarówno Polek i Polaków, jak i osób nowo przybywających. Na poczucie bezpieczeństwa składa się wiele czynników, w tym przewidywalne i praworządne działanie państwa.

16. W przypadku osób w sytuacji migracyjnej szczególne znaczenie ma poczucie bezpieczeństwa związane z ich legalnym pobytom, ochroną przed dyskryminacją, wykorzystywaniem oraz przemocą, w tym motywowaną uprzedzeniami.
17. Poczucie bezpieczeństwa jest także pochodną relacji społecznych. W różnorodnym społeczeństwie mogą się pojawiać napięcia i konflikty na tle narodowościowym, rasowym, religijnym, kulturowym czy innym. Na władzach publicznych spoczywa obowiązek przeciwdziałania sytuacjom prowadzącym do eskalacji konfliktów czy nawet przemocy poprzez prowadzenie działań edukacyjnych czy mediacyjnych. W przypadku wystąpienia konfliktu w społeczności lokalnej w pierwszej kolejności należy podejmować mediacje sąsiedzkie w celu jego zażegnania.
18. Państwo musi bezwzględnie ścigać i karać przestępstwa motywowane uprzedzeniami. Do obowiązków organów ścigania należy nie tylko znalezienie sprawców, ale także odpowiednia kwalifikacja tych przestępstw, zwracająca uwagę na motywację sprawcy, u podłoża której leżą uprzedzenia i stereotypy. Przestępstwa z nienawiści są szczególnie mocno wymierzone w ludzką godność i poczucie bezpieczeństwa, stąd konieczne jest zapewnienie pokrzywdzonym taką przemocą wsparcia systemowego.
19. W przypadku podejrzenia popełnienia przez migrantów czy migrantki przestępstwa powinni oni być sądzeni według obowiązującego w Polsce prawa, z zapewnieniem wszelkich gwarancji procesowych i dostępu do pomocy prawnej, a w sytuacji udowodnienia winy i skazania – powinni zostać poddani adekwatnej karze tożsamej z wymierzaną polskim obywatelom czy obywatelkom.
20. Odpowiedzialnością władz publicznych jest zapobieganie dyskryminacji we wszystkich sferach życia społecznego.
21. Praca wykonywana przez migrantów i migrantki musi podlegać szczególnej ochronie ze strony instytucji państwowych. Konieczne jest zadbanie o bezpieczne warunki pracy osób przyjeżdżających: nie wolno dopuszczać do wykorzystywania na poziomie systemowym, należy także zwiększyć odpowiedzialność firm za działania profilaktyczne i prewencyjne, m.in. poprzez promocję społecznej odpowiedzialności biznesu i rozwój jej mechanizmów.
22. Potrzebne jest zwiększenie kontroli nad podmiotami pośredniczącymi w zatrudnianiu migrantów i migrantek w Polsce (jak agencje pracy), jak również nad podmiotami specjalizującymi się w usługach związanych z legalizacją pobytu i pracy, gdyż ich działalność może stanowić szerokie pole do nadużyć.
23. Konieczne jest wzmocnienie Państwowej Inspekcji Pracy jako sprawnej, profesjonalnej instytucji stojącej wyłącznie na straży przestrzegania przepisów prawa pracy, zapobiegającej dyskryminacji w zatrudnieniu i chroniącej interesy pracowników i pracowniczek. Powinna ona informować o prawach pracowniczych i skutecznie wspierać ich w ich dochodzeniu w przypadku łamania przez pracodawców i pracodawczynie.
24. Migranci i migrantki nie powinni ponosić żadnych negatywnych konsekwencji nielegalnego zatrudnienia. Konsekwencje takie powinien ponosić wyłącznie pracodawca lub pracodawczynie jako strona silniejsza w stosunku pracy.
25. Obowiązkiem władz publicznych jest zagwarantowanie prawa do podstawowej ochrony zdrowia, ochrony socjalnej oraz obowiązkowe wsparcie w sytuacjach kryzysowych niezależnie od prawnej podstawy pobytu migrantów i migrantek.

III. Integracja i wspólnota

26. Integracja jest dobrowolnym oraz dwustronnym procesem zachodzącym pomiędzy imigrantami i imigrantkami a przedstawicielami społeczeństwa przyjmującego. Celem tego procesu jest budowa wspólnoty, do której każda osoba będzie czuła przynależność i w której będzie czuła się dobrze.
27. Budowa wspólnoty jest procesem, którego treścią jest nawiązywanie relacji pomiędzy osobami ją tworzącymi. Proces ten musi być oparty na szacunku do wszystkich osób biorących w nim udział, czyli wszystkich członków i członkiń danej społeczności. Proces ten zakłada wzajemne poznawanie się, wymianę poglądów, uczenie się od siebie. Zakłada także włączanie wszystkich w budowę wspólnoty.
28. Efektem integracji nie jest powstanie jednolitej i jednorodnej grupy, a różnorodnej wspólnoty, która mieszka na jednym terenie, wspiera się nawzajem oraz wspiera wszystkich swoich członków i członkinie (szczególnie osoby w potrzebie), która nikogo nie wyklucza oraz która akceptuje swoje wewnętrzne zróżnicowanie. Minimalnym warunkiem funkcjonowania takiej wspólnoty jest wymaganie od każdego z jej członków i członkiń tolerancji oraz powstrzymania się od używania w przestrzeni publicznej języka opartego na przemocy i wykluczeniu.
29. Inicjowanie procesów integracyjnych leży przede wszystkim po stronie społeczeństwa przyjmującego, instytucji publicznych, organizacji i sieci społecznych. To właśnie Polki i Polacy mają kluczowe znaczenie w procesie integracji. Nie mogą oni tylko czekać, obserwować lub wspierać wysiłków migrantów i migrantek, ale powinni aktywnie uczestniczyć w budowaniu nowej wspólnoty, współtworzyć ją z nowymi mieszkańcami i mieszkankami. Integracja zakłada wzajemne wpływanie na siebie i wzajemną zmianę, czyli także zmianę po stronie społeczeństwa przyjmującego, które powinno być na nią gotowe.
30. Integracja nie oznacza wykorzeniania kulturowego czy językowego żadnego z jej członków czy członkiń – ani nowych, ani starych. Wręcz przeciwnie – powinna zakładać oraz wspierać kultywowanie kultury, tożsamości i języka (w tym migrantów i migrantek). Powinna być przy tym otwarta na wszystkie osoby chcące uczestniczyć w tych działaniach niezależnie od ich pochodzenia.
31. Wspólnota opiera się na uzgodnionych podstawowych wartościach, których przestrzegają wszyscy jej członkowie i członkinie. Jej idea zakłada otwarcie na nowe osoby i włączenie tych, które te wartości podzielają. Wartości te wynikają z zasad demokratycznego państwa prawa, oparte są na ochronie i poszanowaniu praw jednostki, w tym prawa do wyboru indywidualnej drogi życiowej, oraz zakazują stosowania jakiegokolwiek formy przemocy.
32. Szczególną rolę w integracji odgrywają samorządy lokalne, będące wspólnotami mieszkańców i mieszkanki. To one powinny aktywnie planować działania integracyjne skierowane do wszystkich członków i członkiń wspólnoty oraz je współfinansować. W tym zakresie powinny otrzymywać wsparcie ze szczebla centralnego – zarówno na poziomie strategicznym, jak i finansowym. W planowanie oraz wdrażanie wszystkich działań integracyjnych muszą być aktywnie włączani wszyscy mieszkańcy i mieszkanki.
33. Jedną z kluczowych kwestii w kształtowaniu programów integracyjnych, stawiania celów i ich realizacji jest uczestnictwo migrantów i migrantek w procesie ich tworzenia. W tym celu ważne jest stymulowanie procesu powstawania społecznych organizacji imigranckich i współpraca z nimi na każdym etapie tworzenia oraz realizacji tych programów.
34. Rolą władz publicznych wszystkich szczebli jest przygotowanie urzędów na obsługę nowych mieszkańców i mieszkanki. Proces ten zakłada, że instytucje muszą wypracować narzędzia do tego, aby każdy migrant i migrantka był obsługiwany w urzędzie publicznym w sposób adekwatny do ich potrzeb, także w języku innym niż polski.

35. Na władzach publicznych ciąży obowiązek informowania nowych członków i członkiń naszej wspólnoty o tym, jak działa nasze państwo i jego instytucje, w tym także jakie jest prawo, oraz informowania społeczeństwa przyjmującego o specyfice różnych grup migrantów. Kluczowym aspektem budowania świadomości i wspólnoty jest wiedza, która działa w obu kierunkach: pomaga migrantom i migrantkom w zrozumieniu funkcjonowania naszego kraju, a Polakom i Polkom – nowych członków i członkiń naszego społeczeństwa.
36. Elementem integracji jest budowa odpowiedniego systemu edukacji włączającej migrantów i migrantki od najwcześniejszego stopnia edukacji i etapu ich pobytu w Polsce. Od najwcześniejszego etapu edukacji należy również wprowadzać wątki związane z różnorodnością kulturową i narzędzia do funkcjonowania w społeczeństwie wielokulturowym.
37. Konieczne jest zapewnienie edukacji osób dorosłych oferujące im możliwości uzupełnienia wykształcenia, dostosowania umiejętności do wymogów polskiego rynku pracy, a jednocześnie w sposób łatwy i szybki uznające kwalifikacje zawodowe i innego rodzaju kompetencje zdobyte za granicą.
38. Ważnym elementem integracji i budowania poczucia wspólnoty jest integracja polityczna. Migrantom i migrantkom powinny przysługiwać prawa wyborcze na poziomie lokalnym: czynne (do głosowania) po dwóch latach pobytu, bierne (do bycia wybieranym) – po 5 latach. Prawa te nie powinny być powiązane z formalnymi podstawami pobytu.

IV. Solidarność globalna

39. Polska jako część wspólnoty międzynarodowej ma prawny obowiązek przyjmowania uchodźców z miejsc, w których ich życie i bezpieczeństwo są zagrożone. Ponadto Polska jako część Unii Europejskiej musi wykazać się solidarnością z innymi państwami i poczuć się współodpowiedzialna za osoby poszukujące ochrony międzynarodowej niezależnie od miejsca złożenia wniosku o ochronę.
40. Powinniśmy wyciągnąć wnioski z dotychczasowej polityki wobec uchodźców i uchodźczyń i nie popierać rozwiązań polegających na współpracy z państwami trzecimi w celu zatrzymywania ich przed granicami Europy. Obecnie symbolem europejskiej polityki migracyjnej stały się przepełnione obozy za murami i płotami, w których setki kobiet, dzieci i mężczyzn nie mają zapewnionych podstawowych praw człowieka. Doświadczenia z ostatnich lat pokazują, że podejście „hotspot” należy zastąpić podejściem opartym na solidarności między krajami.
41. Nie należy poprzestawać na udzielaniu pomocy „na miejscu”. Pomoc humanitarna i rozwojowa stanowi bardzo ważny wyraz solidarności międzynarodowej, jednak nie jest wystarczająca. Polska powinna stwarzać inne bezpieczne możliwości przyjmowania uchodźców i osób poszukujących ochrony międzynarodowej. Relokacje oraz przesiedlenia powinny stać się stałym mechanizmem unijnej, a więc i polskiej, polityki migracyjnej.
42. Każdego dnia możemy zaobserwować postępujące zmiany klimatyczne, które wpływają na przymusowe migracje. W najbliższym czasie liczba osób migrujących ze względu na katastrofę klimatyczną wzrośnie. Polska musi uwzględnić te nadchodzące zmiany w swoich planach i strategiach wobec migrantów i migrantek. Prawa tych osób muszą być chronione, a każda z osób migrujących godnie traktowana.
43. Odpowiedzialnością władz publicznych jest zapewnienie, że biznes i firmy współpracujące z innymi krajami (przede wszystkim firmy państwowe) przestrzegają praw człowieka, nie wykorzystują społeczności tam mieszkających lub nie degradują środowiska dla zysku. Działania biznesu, które wskazują na jego odpowiedzialność za społeczność tak lokalną, krajową, jak i globalną, wyrażają się

m.in. w zachowaniach takich jak: dbałość o prawa pracownicze, troska o środowisko naturalne, odpowiedzialność za działania partnerów biznesowych.

44. Wyrazem międzynarodowej solidarności jest także unikanie tzw. „drenażu mózgów”. Zakładanie ułatwień w osiedlaniu się w Polsce przede wszystkim osób o wysokich kwalifikacjach oraz doświadczeniu zawodowym będzie powodować nierówny dostęp do możliwości legalizacji pobytu, rodzić zagrożenie dla drenowanych społeczeństw oraz dyskryminować tych, którzy w migracji do innego kraju odnajdują szanse na zdobycie wykształcenia i godnej pracy.
45. W sytuacjach kryzysów i konfliktów powinniśmy zawsze korzystać z podejścia skoncentrowanego na prawach człowieka, a także aktywnie reagować, kiedy dochodzi do popełniania zbrodni przeciwko ludzkości, zbrodni wojennych i ludobójstwa. Musimy mieć na uwadze globalne zależności oraz skutki podejmowanych przez nasz rząd decyzji, których doświadczają społeczności dotknięte kryzysem.

Konsorcjum organizacji społecznych działających na rzecz migrantów i uchodźców tworzą: Amnesty International Polska, Fundacja Nasz Wybór, Fundacja Polska Gościnność i grupa nieformalna Chlebem i Solą, Fundacja Polskie Forum Migracyjne, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Migrant Info Point (Fundacja Centrum Badań Migracyjnych), Stowarzyszenie Homo Faber, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej oraz Stowarzyszenie NOMADA.

Dokument został opracowany przez zespół w składzie: Aleksandra Chrzanowska, Izabela Czerniejewska, Anna Dąbrowska, Aleksandra Demko, Aleksandra Fertlińska, Myroslava Keryk, Witold Klaus, Agnieszka Kosowicz, Maciej Mandelt, Agnieszka Mikulska-Jolles, Anna Olchowska, Ewa Ostaszewska-Żuk, Magdalena Nazimek-Rakoczy, Maria Złonkiewicz.